

Novejši nemški dvojezični slovarji za slovenske uporabnike: Predstavitve

■ IZVLEČEK

V članku so predstavljeni trije nedavno izdani nemško-slovenski dvojezični slovarji: prečrkovana izdaja Pleteršnikovega *Slovensko-nemškega slovarja*, *Nemški splošni slovar: nemško-slovenski, slovensko-nemški* in *PONS Splošni nemško-slovenski slovar*.

KLJUČNE BESEDE: *slovar, nemški jezik, slovenski jezik*

■ ABSTRACT

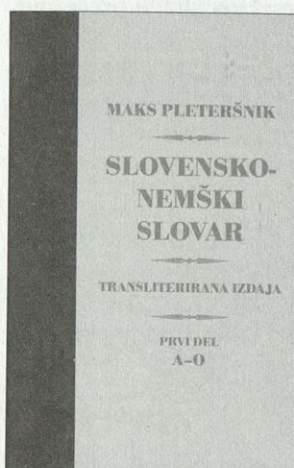
Recently issued German Bilingual Dictionaries for Slovene Users: Dictionary Presentations

In the article, three recently issued German-Slovene bilingual dictionaries for Slovene users are presented: the transliterated edition of Pleteršnik's *Slovene-German Dictionary*, *The German General Dictionary: German-Slovene, Slovene-German*, and *The PONS General German-Slovene Dictionary*.

KEY WORDS: *dictionary, German, Slovene*

PLETERŠNIKOV SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR V PREČRKOVA NI IZDAJI

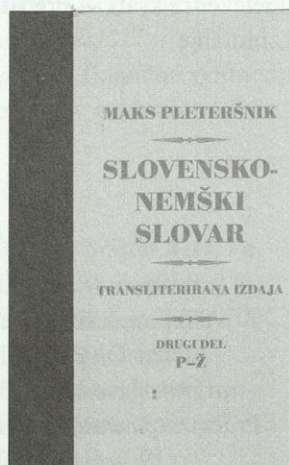
Pleteršnik, Maks, ur. izvirne knjiž. izd.; Metka Furlan, ur. translit. knjiž. izd. 2006. *Slovensko-nemški slovar (1894-1895)*. Zbirka Slovarji. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Prvi del: **A-O**.
Obseg: 878 str.
Drugi del: **P-Ž**.
Obseg: 967 + XXVIII str.
Format: 16 cm x 24 cm

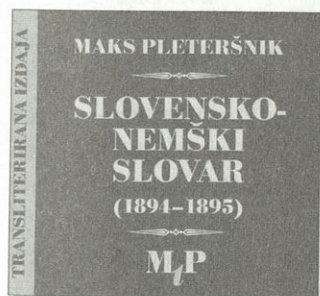
Skupaj **102.522 iztočnic**
na več kot 1800 straneh.

ISBN: 961-6568-31-0
Cena (vključno z zemljevidom): 24.800 SIT
[103,49 EUR]

Furlan, Metka in Silvo Torkar; kartografija Iztok Sajko. 2006. *Zemljepisne oznake v Pleteršnikovem slovarju*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Založba ZRC, ZRC SAZU.

ISBN: 961-6568-31-0

Pleteršnik, Maks, ur. izvirne knjiž. izd.; Metka Furlan; Helena Dobrovoljc in Helena Jazbec, ur. translit. elektr. izd.; Amebis, rač. priprava in progr. oprema. *Slovensko-nemški slovar* (1894-1895). Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Založba ZRC, ZRC SAZU.

ISBN: 961-6568-32-9

Cena: 12.800 SIT [53,41 EUR]

V zgodovini slovenskega jezika bo znameniti Pleteršnikov *Slovensko-nemški slovar* gotovo za vedno ohranil svojo enkratnost, saj je vse od svoje objave v letih 1894-1895 deležen obravnave, ne le kot dvojezični slovar, ki naj slovenskim uporabnikom pomaga pri izražanju v nemščini, temveč vse bolj tudi kot slovar, ki je prvič dokumentirano in na leksikografsko sistematični način podal verno podobo govorjenega in pisnega slovenskega besedja svojega časa.

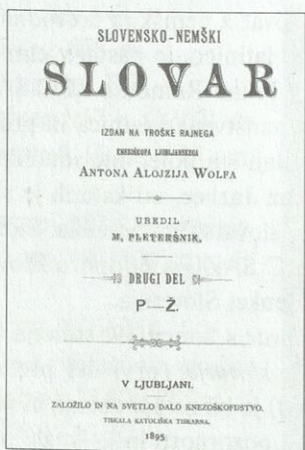
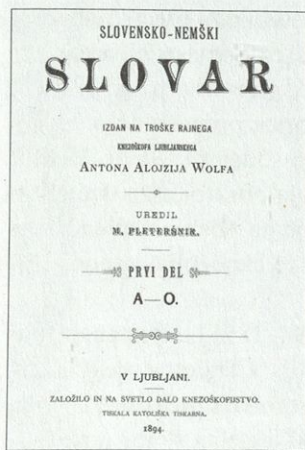
Glede na to, da je Pleteršnikov *Slovensko-nemški slovar* zaradi izčrpnega leksikografske obravnave slovenskega jezika pridobil širši nacionalni pomen, je leta 1974 že doživel faksimilno izdajo z nemškim besedilom v izvirni gotici, s pripisom »Reproducirani ponatis«, ki ga je izdala Cankarjeva založba. Dobrih trideset let pozneje, sredi maja 2006, smo tako dobili tudi sodobnim uporabnikom dostopnejši Pleteršnikov slovar, in sicer ne le v knjižni, ampak tudi v elektronski obliki.

Novi Pleteršnikov slovar z nemškim prevodnim besedilom, prečrkovanim iz tedanje gotice v sodobno latinico, je nastal v etimološko-onomastični sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, pripravila pa ga je urednica dr. **Metka Furlan**, znanstvena svetnica in profesorica primerjalnega jezikoslovja. Pri elektronski izdaji sta poleg nje souredniško sodelovali še dr. **Helena Dobrovoljc** in mag. **Helena Jazbec**, od katerih je slednja poskrbela za digitalizacijo in tehnično ureditev slovarskega besedila. Slovar je na obeh omenjenih medijih izdala Založba ZRC SAZU s podporo Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter podjetja Henkel Slovenija.

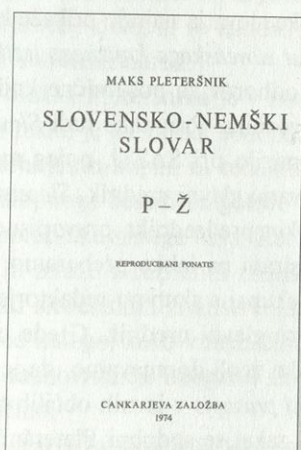
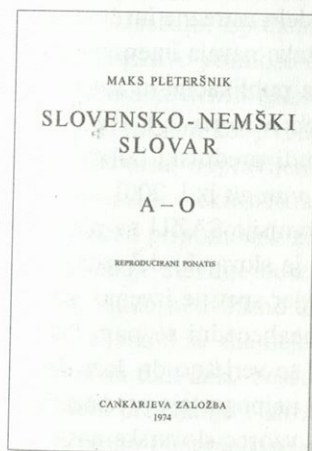
Slovensko-nemški slovar s konca 19. stoletja (1894-1895), sicer znan tudi kot drugi del *Wolfovega slovarja* (prvi del predstavlja Cigaletov *Deutsch-slovenisches Wörterbuch*, 1860) je bil zaradi obsega in predstavitve slovenskega besedja že po izidu deležen velike pozornosti in je kmalu postal temeljni slovar novejšega

slovenskega slovaropisja. Ljubljanski knezoškof **Anton Alojzij Wolf** (1782–1859), izjemna osebnost slovenske cerkvene in kulturne zgodovine, o katerem je znano, da je bil med drugim tudi izvrsten upravnik, neverjetno nadarjen za poslovne in gospodarske zadeve, se je gotovo dobro zavedal zgodovinskega pomena tedanjega časa in temeljnih knjig za obstoj slovenskega naroda. Tako je l. 1846 v Ljubljani ustanovil dijaško semenišče, pozneje po njem imenovano *Alojzijevisče*, kjer zdaj domuje Teološka fakulteta, kot mecen pa je omogočil in organiziral celotni novi prevod *Biblije* (1856–1859), poznane tudi kot *Wolfove biblije*, ter založil pripravo nemško-slovenskega in slovensko-nemškega slovarja. Pleteršnikov slovensko-nemški slovar, za katerega so dela stekla po Wolfovi smrti, je založila in objavila ljubljanska knezoškofija ter natisnila katoliška tiskarna na Wolfove stroške, saj je knezoškof Wolf zagotovil potrebna sredstva tudi za slovensko-nemški slovar v svoji oporoki. Zavedeti se moramo, da je imela nemščina v času habsburške monarhije v slovenskem javnem življenju prevladujočo vlogo, kakršno morda v današnjem globalnem svetu vse bolj pridobiva angleščina, tako da sta bila oba *Wolfova slovarja* za Slovence v intelektualnem smislu tedaj izrednega pomena.

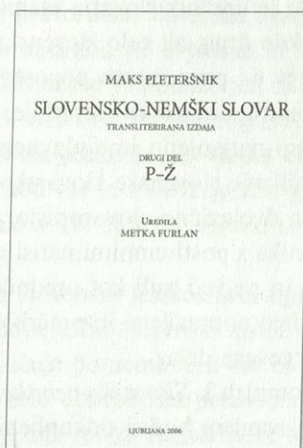
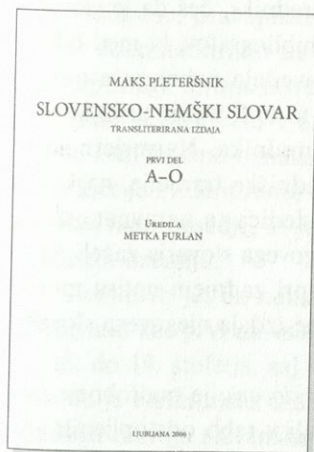
Opozoriti je tudi treba, da je Pleteršnikov slovar obenem tudi prvi slovenski avtorsko-uredniški slovar, saj je bil **Maks Pleteršnik** (1840–1923), ki je l. 1863 dokončal študij klasične filologije, nemicistike in slovenistike pri dr. Franu Miklošiču na Dunaju, v resnici *urednik* Wolfovega slovensko-nemškega slovarja, kakor je svojo vlogo pri slovarju tudi dal pravilno natisniti. Tako nekoliko presenečajo novejši natisi njegovega imena na naslovnih straneh reproduciranega ponatisa slovarja iz leta 1974 ter nove izdaje v knjižni in elektronski obliki iz leta 2006, ki Pleteršnika navajajo kot samostojnega avtorja slovarja.

Naslovni strani faksimilne izdaje Cankarjeve založbe iz leta 1974

Naslovni strani transliterirane izdaje Založbe ZRC, ZRC SAZU, iz leta 2006

Da je urednik oziroma glavni urednik slovarja najvišja funkcija v hierarhiji modernega slovarskega uredništva in celotne slovarske priprave, najbrž ni treba posebej poudarjati. Glavni urednik slovarja namreč nosi vso avtorsko odgovornost za vsebinsko zasnovo, izpeljavo in dovršitev projekta ter ima odločilno besedo pri izboru, razporeditvi in uskladitvi slovarskega besedila. Zato je nekoliko prese- netljivo, da se slovensko slovaropisje navajanju glavnega urednika slovarja najraje izogne, kar je do neke mere sicer razumljivo, saj je bila večina slovenskih dvoje- zičnih slovarjev 20. stoletja v resnici avtorskih ali soavtorskih, za redakcijo kate- rih so navadno poskrbeli kar splošni uredniki knjižnih izdaj.

Zanimivo pa je, da se pri slovenskih uredniško sestavljenih slovarjih odgovornost glavnega urednika slovarja najraje prikaže kot delo ustrezne institucije ali uredniške skupine: *Slovar slovenskega knjižnega jezika* tako navaja imenske sezname glavnih uredniških odborov za posamične knjižne publikacije in kot celota očitno nima glavnega urednika. Prav tako tudi *Slovenski pravopis* iz l. 1962 navaja sicer pravopisno komisijo pri SAZU, poleg nje tudi uredniški odbor, a ne vemo, kdo je bil pri slovarju glavni urednik. *Slovenski pravopis* iz l. 2001 sicer navaja Jožeta Toporišiča kot predsednika pravopisne komisije SAZU na naslovni strani, že na naslednji strani pa lahko preberemo, da je slovarski del izdaje pripravil uredniški odbor, skupaj s skupino redaktorjev, kjer spet ne izvemo, kdo je bil v uredniškem odboru glavni urednik. Glede na neabecedni seznam članov uredniškega odbora lahko zgolj domnevamo, da je bil to verjetno dr. Jože Toporišič, ki je novi *Slovenski pravopis* v javnih občilih tudi najpogosteje predstavljal.

Vprašanje je torej, zakaj se sodobni Pleteršnikov vzorec slovarske naslovnice v novejši slovenski leksikografiji pri uredniško sestavljenih slovarjih ni uveljavil. Morda je k temu botroval kolektivni duh povojnih časov, morda tudi zmotno pojmovanje laikov, da je urednik slovarja »samo urednik«, češ da je slovar v resnici zares sestavil nekdo drug, ali celo slovenskih bibliografov, ki med bibliografske podatke slovarjev na prvo mesto pogosto navedejo nekaj začetnih sestavljalcev s seznama znotraj uredniške hierarhije, in to tudi v primerih, ko ima slovar na naslovni strani natisnjeno ime glavnega urednika. Najverjetneje se tudi v tem kaže pomanjkanje slovenske slovarskouredniške tradicije, na kateri temelji sodobno eno- in dvojezično slovaropisje, posledica te naravnosti pa je, da so Maksa Pleteršnika s posthumnimi natisi njegovega slovarja začeli navajati (zgolj) kot avtorja, in ne več tudi kot urednika, pri zadnjem natisu morda zato, ker so uredniško delo popravljene in prečrkovane izdaje njegovega slovarja opravili nadaljevalci njegovega dela.

Že v uvodnih Pripomnjah k *Slovensko-nemškemu slovarju* je podrobneje opisano, kako je z dopolnjevanjem bodisi odkupljenih ali v rabo odstopljenih gradiv Oroslava Cafa (1814–1874), Frana Miklošiča (1813–1891), Janeza Zalokarja (1792–1872) in Frana Levstika (1831–1887) nastajalo osnovno gradivo znamenitega Wolfovega slovensko-nemškega slovarja. Besedilo so pod nadzorom profesorjev zapisovali na pole gimnazijski dijaki in njim pridruženi bogoslovci ter ga dopolnjevali z izpiski iz drugih slovarjev in pomembnejših knjig. Zgolj dopolnjevanje osnovnega gradiva je trajalo tri leta, preden se je urejanje, ki ga je knezoškof dr. Pogačar v dekretu z dne 22. februarja l. 1883 poveril Pleteršniku samemu, sploh lahko začelo. Maks Pleteršnik je tako prevzel uredništvo slovarja pri svojih 42-ih letih, slovarsko besedilo pa je bilo pripravljeno za objavo šele po enajstih oziroma dvanajstih letih naporenega uredniškega dela, pri katerem je sodelovalo še nekaj njegovih uredniških sodelavcev. A nastal je znanstveno urejen

slovar, sestavljen v skladu z zgodovinskimi načeli, ki je obenem lahko služil praktičnim potrebam. Epohalno klasično delo, ki še dandanes izpričuje, kakšno jezikovno bogastvo premore mali slovenski narod.

Slovensko-nemški slovar Maksa Pleteršnika je v novi izdaji v dveh knjigah ohranjen takšen, kot je bil ob izidu, je pa zaradi sodobnega latiniziranega nemškega črkopisa, odpravljenih tehničnih napak in redaktorskih nedoslednosti ter seveda zaradi elektronsko dostopnega besedišča gotovo še vedno izredno bogat in priročen pripomoček za uporabnike našega časa. Ker med 102.522 iztočnicami vključuje številne besede in izraze z različnih znanstvenih in tehničnih področij, lahko nedvomno koristi slovenskim znanstvenim in tehničnim prevajalcem, kadarkoli se znajdejo pred nalogo, kako v nemščino prevesti izraze iz preteklosti ali tudi kako besedno raznovrstneje obogatiti slovensko besedilo pri morebitnem prevajanju v slovenščino.

Pomen Pleteršnikovega slovarja za slovenski jezik se namreč razkriva predvsem v tem, da delo nikakor ni zgolj pripomoček za upovedovanje govornega in pisanega slovenskega jezika v nemščino, saj vključuje tudi razlagalne, etimološke, sinonimne, pravopisne in pravorečne slovarske opredelitve slovenskega jezika ter dokumentirano navaja uporabljene avtorske in zemljepisne vire. Prikaz zemljepisnega izvora slovenskih besed je ponazorjen na priloženem zemljevidu, prav tako dostopnem v elektronski obliki (kartografsko delo je opravil **Iztok Sajko**, zemljepisne oznake pa sta sestavila dr. **Metka Furlan** in mag. **Silvo Torkar**), kjer je evidentirano, od kod vse je v slovarju zastopano narečno ali krajevno obarvano besedje, ki je bilo v 19. stoletju zbrano na takratnem slovenskem etničnem ozemlju.

Zanimivo je, da nekateri slovenski jezikoslovci opredeljujejo Pleteršnikov slovar tudi kot prvi ali vsaj nadomestni slovenski zgodovinski slovar za obdobje od 16. do 19. stoletja, saj vključuje pomembnejši del besedja od Trubarja dalje, tako da je elektronska izdaja zelo dobrodošla predvsem za raziskovalce zgodovinskega razvoja slovenskega jezika ter za raziskovalce slovensko-nemškega prevajanja. Odlična Amebisova elektronska izdaja na cederomu, ki je bila za ta slovar posebej nadgrajena, neznansko olajša dostopnost do slovarskega besedišča, saj omogoča pripravo izbora najrazličnejših podatkov po številnih iskalnih parametrih, na primer po virih, različnih slovničnih in drugih označevalnikih, po prevodnih ustreznicah, krajšavah itd.

Čeprav Pleteršnikov slovar ni tudi prvi slovenski tezaver, kakor se na predstavitev včasih sliši, nedvomno drži, da lahko služi tudi kot pripomoček pri ustvarjanju slovenske besedne in slogovne raznovrstnosti. Slovar namreč združuje aktivno in pasivno uporabniško funkcijo, kar pomeni, da slovenskim uporabnikom z opisom slovenske jezikovne podobe in rabe najprej pomaga razumeti, kaj slovensko besedje, ki ga skušajo izraziti v nemščini, natančno pomeni, obenem

pa tudi nemško govorečim ali v nemščini izobraženim slovenskim uporabnikom pomaga prek tujega jezika bolje razumeti neznano izrazje v slovenskem besedilu.

Pleteršnikov slovar se je z novo izdajo v knjižni in elektronski obliki – za lično oblikovno podobo obeh je poskrbela **Milojka Žalik Huzjan** – resnično približal uporabnikom našega časa, zaradi česar postaja ta »zlata knjiga slovenskega besedja«, kakor slovar v slovenističnih krogih imenujejo, dostopna najširšemu krogu uporabnikov.

NEMŠKI SPLOŠNI SLOVAR: NEMŠKO-SLOVENSKI, SLOVENSKO-NEMŠKI

Hočevar, Mojca M., ur. 2006. *Nemški splošni slovar: nemško-slovenski, slovensko nemški / Deutsches allgemeines Wörterbuch: deutsch-slowenisch, slowenisch-deutsch*. Prva izdaja. Prvi natis. Zbirka Splošni slovarji. Ljubljana: Cankarjeva založba – Založništvo.

Skoraj 60.000 gesel

Obseg: 714 str. formata 14,5 cm x 22 cm

ISBN: 961 231 573 6

Cena: 14.900 SIT [62,18 EUR]

Nedokončani *Nemški splošni slovar*, ki sem ga pripravljala kot glavna urednica in večinska avtorica, je bil izdan 31. marca 2006 brez moje odobritve, brez vednosti soavtoric ter brez našega avtorskega pregleda in dovoljenja za objavo. Navedeni datum je bil z založbo v resnici dogovorjen za izid malega *Nemškega modernega slovarja*, a je vodstvo Mladinske knjige jeseni 2005, po oddaji besedila za mali slovar v tehnično redakcijo, zahtevalo najprej natis splošnega slovarja srednje velikosti, za katerega je bila oddaja besedila v tehnično redakcijo načrtovana do konca marca 2006, izid pa predviden junija 2006.

Izdani *Nemški splošni slovar* v slovarski tradiciji zagotovo predstavlja edinstven primerek slovarja, ki z dvakratnim poangleženim zapisom besede »slovenish« na naslovni platnici priča o »strokovnosti« in »poslovnosti« prevzemno uspešne slovenske založniške korporacije Mladinska knjiga. Zaradi grobih napak na naslovnici in tudi v samem knjižnem bloku, ki so pod pritiski na tehnično redakcijo nastale zaradi neustreznih in neizvedenih računalniških pretvorb, je založba kmalu po izidu umaknila slovar iz svoje prodajne mreže in obljubila, da bo natisnjeno naklado uničila. Kljub temu je slovar mogoče dobiti v nekaterih knjižnicah in knjigarnah ter pri uličnih prodajalcih knjig, čeprav sta bili njegova distribucija in prodaja založbi z moje strani in s strani soavtoric uradno

prepovedani. S skazitvijo izdaje si je založba povzročila precejšnjo gospodarsko škodo ter močno prizadela moralni ugled vseh sodelujočih pri strokovni pripravi omenjenega dela, zaradi česar tudi sama v tem prispevku ne omenjam imen avtorskih sodelavk in drugih sodelujočih pri slovarju.

Zbiranje gradiva za novi *Nemški moderni slovar* se je začelo jeseni 1994 pod mojim uredniškim vodstvom v tedaj še samostojni Cankarjevi založbi, kjer sem bila kot urednica zadolžena za jezikovni knjižni program založbe. Potem ko je avtorica tedanjega *Nemško-slovenskega in slovensko-nemškega modernega slovarja* iz leta 1974, ob 11. izdaji svojega slovarja (1993), o kateri ni bila obveščena, dosegla sodno prepoved nadaljnega ponatiskovanja omenjenega dela, sem bila postavljena pred nalogo, da poiščem možnosti za nadomestno izdajo.

Ker avtorjev, ki bi sami sestavili nov slovar, v tistem času žal nismo uspeli najti oziroma pregovoriti za to delo, smo se v uredništvu na mojo pobudo lotili sestavljanja gradiva za nemško-slovenski in slovensko-nemški del slovarja, in sicer na način, kakršnega je tedaj uporabljala britanska založba Oxford University Press. Gradivo za oba dela slovarja se je tako zbiralo po zgledu rokopisnega gradiva za slovar *The Oxford Duden German Dictionary* (1990), tj. s kompiliranjem različnih obstoječih slovenskih in drugih virov za nemško-slovensko in slovensko-nemško besedišče, saj besedilni korpusi za nemščino in slovenščino takrat še niso bili na voljo.

Gradivo za nemško-slovenski in slovensko-nemški del slovarja se je sčasoma precej povečalo in razumljivo je, da je bilo zaradi raznolikosti virov ter različnih zapisovalcev zelo raznovrstno in tudi neusklajeno, je pa zato ponujalo osnovo za razvoj več različnih slovarskih izdaj, od male do splošne ter morda kdaj pozneje tudi do enciklopedične izdaje. Iz zasnove za novi *Nemški moderni slovar* je tako nastal razvojni slovarski projekt Cankarjeve založbe, katerega izsledke sem uporabljala tudi pri besedilnem urejanju petih drugih novih slovarjev sočasno v pripravi, od katerih so bili trije obojesmerni in so založbi pomagali zalagati projekt nemških slovarjev.

Po mojem odhodu s Cankarjeve založbe na ljubljansko univerzo v začetku l. 2002 je bilo treba še isto leto pripraviti za izid *Moderni nemško-slovenski in slovensko-nemški slovar* v malem formatu, v naslednjem letu pa še *Splošni nemško-slovenski in slovensko-nemški slovar*, da bi projekt čimprej končali in poplačali naložbo. A tudi tedanja predvidevanja za izid so bila žal iluzorna, saj se je izkazalo, da je bilo treba ob izboru, ki ga je bilo mogoče pripraviti iz osnovnega gradiva, nujno upoštevati novejšo vire ter pripraviti izvirno slovarsko podobo. Gradivo, pripravljeno s pomočjo tedaj obstoječih nemško-slovenskih in slovensko-nemških slovarjev, namreč za moderno rabo še zdaleč ni zadoščalo.

Mali nemški moderni slovar, ki je bil v želji po čimprejšnjem izidu in pod hudi pritiski tudi večkrat napovedan, sem namreč z avtorskim izborom, uskladjeno in razporeditvijo besedila skupaj z avtorskimi sodelavkami in redaktoriciami

ter uredniki, ki dotlej niso imeli slovaropisnih izkušenj, zasnovala kot prvi slovenski učni slovar za nemščino. Ker smo lahko gradivo založbe glede na sodobne evropske smernice uporabili zgolj kot osnovno izhodišče novega nastajajočega slovarja, se je vsaka od avtoric leksikografskega izbora opirala predvsem na lastne vire in prevodne rešitve. Pri nemško-slovenskem delu slovarja, katerega besedilo sem pripravila po končani redakciji in uredniškem pregledu slovensko-nemškega dela, sem se tako npr. zgledovala predvsem po najsodobnejših nemških enojezičnih učnih slovarjih in nemško-angleških dvojezičnih virih ter po učbenikih za pouk nemščine, ki se uporabljajo tudi v slovenskih šolah.

Po spletu tranzicijskih okoliščin, katerim je l. 2004 sledil lastniški prevzem Cankarjeve založbe s strani založbe Mladinska knjiga, ki je bila dotlej brez razvijajočega se slovarskega programa, smo tako namesto malega modernega slovarja za nemščino dobili na brezprizivno zahtevo vodstva MK *Nemški splošni slovar* srednje velikosti manjšega obsega. Omenjeni slovar je v resnici nekoliko razširjeni mali, tj. moderni slovar, in predstavlja šolski primer izdajateljske prakse, kakršna je v strokovni slovaropisni literaturi znana in že tudi opisana s podobnimi peripetijami, čeprav verjetno ni treba posebej poudarjati, da si osmešnja v naslovih ne privoščijo ravno resni založniki.

Glede na povzročeno materialno in moralno škodo je razumljivo, da so sledili mrzlični pritiski založbe na glavno urednico, da bi se odpovedala avtorskemu deležu, ter na avtorske sodelavke, s katerim niso bile sklenjene niti ustrezne pogodbe, kar je lahko snov za kakšno dramatično zgodbo, tako da bi na tem mestu raje opozorila na nekaj dejstev, ki se navadnim uporabnikom običajno zdijo nepredstavljiva in zadevajo predvsem čas ter stroške priprave novih slovarjev.

Avtor temeljnega slovaropisnega priročnika Sidney I. Landau, ki sva ga s Polonco Kocjančič, pozneje urednico nekaterih slovarjev pri Založništvu DZS, imeli priložnost spoznati v New Yorku l. 1996, ko je v ameriškem uredništvu založbe Cambridge University Press pripravljala novo izdajo slovarja *Cambridge International Dictionary of English*, namreč tudi v novi izdaji svoje knjige *Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography*¹ pravi (prim. str. 347–350), da se najbrž nihče ne bi lotil slovarskega sestavljanja, urejanja in izdajanja, če bi že vnaprej vedel, koliko časa bo za vse skupaj potrebno. Praksa namreč kaže, da na začetku priprave, ko je delo videti razmeroma obvladljivo, ni mogoče predvideti in upoštevati številnih dejavnikov in okoliščin, ki se med pripravo porajajo, tako da je načrtovanje slovarskih izdaj prav notorično nerealistično.

Verjetno je tudi res, da bi se redkokateri založnik odločil za takšno naložbo, če bi že vnaprej vedel, koliko prva slovarska izdaja resnično stane. Zato

¹ Landau, Sidney I. 2001. *Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography*. 2. izd. Cambridge: Cambridge University Press.

morda tudi ne preseneča dejstvo, da je veliko slovarskih projektov v svetovnem založništvu prav zaradi stroškov in trajanja opuščениh, čeprav si močnejši založniki želijo novih slovarskih izdaj, saj si še vedno lahko obetajo njihove večletne ponatise. Skoraj nazorna je zato prigoda iz biografije enega od direktorjev pri založbi Random House Bennetta Cerfa, ki se je na slovar *American College Dictionary* spominjal skoraj kot na pravo moro. Pripravo slovarja je namreč kmalu po 2. svetovni vojni vodil urednik Clarence Barnhart, ta pa je v zaključni fazi slovarske redakcije skoraj vsak ponedeljek prihajal na sestanke uprave moledovati za dodatna denarna sredstva, tako da se ga je Cerf že kar prestrašil, vedno ko ga je zagledal na vratih. Takoj je namreč pomislil: »O Bog, spet hoče še kak milijon dolarjev!«²

Seveda pa tudi ni mogoče prezreti dejstva, da je večina evropskih slovarskih založb specializiranih oziroma da imajo specializirane jezikovne programe. Literarne založbe praviloma ne razvijajo slovarskega programa in tudi Cankarjeva založba je začela snovati in izdajati resnejše slovarske izdaje šele po ustanovitvi Centra Oxford. Takrat so se v prostorih uredništva CZ na Hribarjevem nabrežju 13 v Ljubljani pod vodstvom Centra Oxford začeli pripravljati večji slovarski projekti, ki so potekali vzporedno s programom CZ do začetka 90. let prejšnjega stoletja. Šele s poznejšim novim vodstvom založbe je bil slovarski program vključen v program Uredništva Cankarjeve založbe, ki je dotlej že imela zbirko priljubljenih modernih slovarjev in jezikovnih priročnikov.

Za Slovenijo bi težko trdili, da ima sploh kakšno jezikovno specializirano založbo. Enojezični slovarji za slovenščino se v glavnem pripravljajo na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, najbolj razvejani, sodobni in razvojno usmerjeni program uredniško vodenih dvojezičnih slovarjev pa ima zagotovo Izobraževalno založništvo DZS. Za DZS-jem se skuša uveljaviti še nekaj drugih slovenskih založb: poleg Cankarjeve založbe tudi nekdanja založba Obzorja, katere slovarsko dediščino ohranja Založba Pivec, ter Založba Rokus v partnerskem sodelovanju z nemško založbo Ernst Klett Sprachen iz Stuttgarta.

Kot zanimivost naj ponazorim, da je delniška družba DZS v zadnjih dvanajstih letih zelo veliko vložila v slovarski razvoj, predvsem v pripravo *Velikega angleško-slovenskega slovarja OXFORD-DZS*, saj bi sredstva gotovo zadoščala za nakup nove družinske hiše, medtem ko je Cankarjeva založba v istem času vložila v slovarsko pripravo gradiv za projekt obojesmernih nemških slovarjev toli-

² O dogodku je pripovedoval prof. dr. Dušan Gabrovšek, po zaslugi katerega smo z absolventi anglistike na ekskurziji po Ameriki l. 1996 obiskali nekaj znanih ameriških leksikografov in med njimi tudi družino Roberta Barnharta, tj. sina Clarencea Barnharta. Rodbina Barnhart je zelo veliko prispevala k razvoju ameriškega slovaropisja in spoznavanju angleškega jezika, saj je več šolajočih se generacij zraslo prav ob slovarju *The Thorndike-Barnhart School Dictionary* ter pozneje uporabljalo Barnhartov slovar *The World Book Dictionary*.

ko, kolikor stane kvečjemu enosobno stanovanje ali morda kak boljši avtomobil. Če torej primerjamo investiciji v slovarske projekte obeh založb, lahko ugotovimo, da so bila porabljena sredstva za projekt nemških slovarjev razmeroma skromna. Če pa naložbe v nove slovarske izdaje primerjamo s stroški za izdajo drugih, navadnih knjig, lahko v obeh primerih govorimo o velikih naložbah. Toda katere navadne knjige se tudi več let in desetletij ponatiskujejo? Slovarji pač niso navadne knjige!

Primer *Nemški splošni slovar CZ* tudi jasno kaže, da še vedno neizpodbitno drži Landauova trditev, da je grafično stavljenje in tehnično urejanje besedila pri slovarjih dandanes še celo bolj kot kdajkoli v preteklosti tesno prepleteno z vsebinsko redakcijo in urejanjem ter da prepustitev tehnične redakcije grafičnim urednikom in oblikovalcem pomeni tvegati popolno katastrofo (prim. str. 372).

Kaj si lahko potemtakem mislimo o vodstvu Mladinski knjigi pripojene Cankarjeve založbe, ki se pod pritiski uprave družbe odloči izdati slovar na silo, tako da med zaključnim urejanjem slovarja, za katerega odredi neizvedljiv časovni okvir in si pri tem ne pusti ugovarjati, nenadoma avtoritarno prepove tehnični redakciji vse stike z glavno urednico – in to v fazi, ko bi moralo biti slovarskouredniško vodenje tehnične priprave absolutno nujno? Kaj si lahko mislimo o najmočnejši slovenski založniški hiši, ki skuša na koncu vsiliti že dolgo zastareli način ročno beleženih slovarskih korektur, »ker se pri njih pač knjige tako delajo«? Naj jim oprostimo, ker so z nakupom Cankarjeve založbe pridobili v last in upravljanje specifični knjižni program, ki ga do prevzema niso razvijali in ga (še) ne obvladajo? Naj se jim oprosti tudi, da za to delo nimajo ne ustreznega vodstvenega kadra ne ustreznih uredniških znanj in izkušenj? Naj jim spregledamo, ker so zaradi dolgotrajnosti projekta izgubili potrpljenje? In nena zadnje – naj jim mirno dopustimo, da se preprosto polastijo avtorskega dela, ki ga od prekinjenega sodelovanja z avtorji hranijo v tehnični redakciji založbe?

Pomembno vprašanje, ki se ob tem poraja, je tudi, ali je sploh mogoče v slovenskem prostoru s knjigami ustvarjati kapitalsko močne gospodarske družbe, saj je splošno znano, da so pri nas knjige zelo drage, da založbe plačujejo nizke avtorske honorarje, da jih bremenijo velike zaloge in da nemški slovar ni prvi primer poskusa polastitve avtorskega dela z vsemi mogočimi »poslovnimi« prijemi, grožnjami in izsiljevanji.

Glede na prodajo upravnih prostorov Cankarjeve založbe v Ljubljani ter glede na ukinitve uredništva in prodajo prostorov Založbe Lipa v Kopru, že pred leti pripojene Cankarjevi založbi, lahko resno podvomimo, ali ima skoraj monopolna Mladinska knjiga res poslanstvo slovenskega nacionalnega pomena. Vsaj v primeru koprške Založbe Lipa, ki bi ga lahko primerjali z ukinitvijo mariborske založbe Obzorja po prevzemu s strani DZS pred nekaj leti, lahko govorimo o precejšnji nacionalni škodi, ki sledi kapitalskim prevzemom v slovenski založniški panogi.

Če pomislimo še na nedavno prodajo znamenite Vilharjeve 21, kjer je domoval zdaj že razpuščen Center za tuje jezike v Ljubljani (njegovo dejavnost z blagovno znamko CTJ sicer nadaljuje jezikovni center Mint), ki je bil zadnja leta v lasti MK, je že tudi javno razviden interes skupine MK predvsem po nepremičninskih poslih, ki prevzemom sledijo, saj knjižna proizvodnja in jezikovno izobraževanje še zdaleč ne prinašata primerljivih donosov. Slovenski knjižni trg je že kar nekaj časa na splošno precej nasičen, in tako ni čudno, da se knjige ponujajo ljudem z varljivimi obeti kakšne druge, bolj zapeljive praktične nagrade, na primer v obliki avta ali celo hiše, saj jih sicer žal le malokdo opazi, kaj šele kupi.

Morda je pomenljivo tudi dejstvo, da se na lestvici stotih najbogatejših Slovencev ni uspelo uvrstiti nobenemu slovenskemu knjižnemu založniku kakor tudi ne avtorju slovenskih knjižnih uspešnic, kar verjetno tudi pomeni, da slovensko založništvo ni najbolj donosna gospodarska panoga. Zniževanje stroškov je v slovenski knjižni proizvodnji nuja, ki se jo skuša doseči tudi z nespoštovanjem avtorskih pravic ali vsaj z odrekanjem pravičnejših avtorskih deležev pri založniških dobičkih, doseženih z uporabo avtorskih del.

Če se spet vrnem k *Nemškemu modernemu* in *Splošnemu slovarju*, naj tudi pojasnim, da je bilo pred pripojitvijo Cankarjeve založbe založniški skupini Mladinska knjiga l. 2004 v celoti ukinjeno financiranje priprave nemških slovarjev, čeprav zanjo sploh še niso bila porabljena odobrena načrtovana sredstva. In da bi delo vseeno dokončali, sem v zadnjih letih sama opravljala in iz lastnih sredstev plačevala redatorska dela. Avtorski honorar, katerega prejeti predujem bi lahko primerjali s honorarjem za prevod zahtevnejšega proznega besedila, je bil zame in za avtorske sodelavke pri slovarju dogovorjen v odstotkih od prodanih izvodov, česar pa založba po spodletelem natisu *Nemškega splošnega slovarja* noče več izpolniti.

Naj na tem mestu zato obvestim strokovno javnost, da je Cankarjeva založba oziroma založniška skupina Mladinska knjiga po izidu neavtoriziranega *Nemškega splošnega slovarja* na različne načine poskušala diskreditirati moje delo, najprej s pomočjo »strokovnega« mnenja sodelujočega klasičnega filologa, ki so mi ga lažno predstavili za doktorja znanosti, promoviranega na Dunaju, nato s poskusi razvrednotenja moje izobrazbe in usposobljenosti, potem s pogajalskimi grožnjami brez pravne podlage, čemur je sledilo še privabljanje nemci- stov za nove strokovne preglede – za kar je bilo nenadoma takoj dovolj denarja na razpolago.

Mrzlično iskanje kakšne uredniške ali vsebinske napake v besedilu, ki ga meni in soavtoricam v času pred oddajo v tisk ni bilo dovoljeno in omogočeno avtorsko pregledati, je imelo verjetno namen zvrniti odgovornost za povzročeno škodo name osebno in najti izgovor za polastitev avtorskega dela. CZ je nato s sestankom avtorskih sodelavk na založbi, na katerega nisem bila povabljen, ter z

enostransko in protipravno razveljavitvijo mojih avtorskih pogodb nazadnje tudi povsem prekinila sodelovanje z mano. Od decembra 2006, ko sem glavnemu direktorju MK po poslovnem pogovoru poslala predlog za sporazumno dokončanje projekta, nisem dobila ne pisnega ne ustnega odgovora.

Ker smo v časopisu sredi februarja 2007 lahko prebrali, da je Cankarjeva založba na knjigotrških dnevih napovedala *Nemški moderni slovar* za leto 2007, lahko domnevamo, da se najverjetneje z drugimi sodelavci uresničuje moj decembrski predlog, naj se besedilo izda najprej v malem formatu, tj. kot *Moderni nemški slovar*, za katerega je bilo v resnici pripravljeno. Zato sem dolžna opozoriti vse tiste, ki bi morebiti sodelovali z uredništvom založbe pri kakršnikoli obdelavi besedila *Nemškega splošnega slovarja*, da so bili založbi do sklenitve sporazumnega dogovora pisno večkrat izrecno prepovedani kakršnikoli posegi v avtorsko besedilo, kar pomeni, da bi sodelujoči v resnici izvajali grobo avtorskopravno kršitev, za katero bodo morali nositi tako moralno kot tudi materialno odgovornost.

Pomembno vedeti, da Cankarjeva založba nima avtorskih pravic za besedilo izdanega *Nemškega splošnega slovarja*, s katerim od marca 2006 razpolaga, še zlasti ne pravice do predelave dela in do morebitnih izdaj dela v neknjižnih oblikah. A kot je bilo že uvodoma omenjeno – opraviti imamo s prevzemno uspešno »Hišo dobrih zgodb«, ki med svojimi vrednotami deklarativno poudarja »poštenost, iskrenost in odkritost v odnosu do svojih strank, poslovnih partnerjev, sodelavcev in lastnikov ter drugih deležnikov«. V poslovnih stikih z najvišjimi predstavniki založbe so bile omenjene etične kategorije seveda bolj izražene v svojih nasprotjih – kot bi bilo založnikom in njihovim pravnim zastopnikom pri doseganju prevzemnih ciljev kar vse dovoljeno ... Pa jim je res kar vse dovoljeno? Samo če jim to dopustimo.

PONS SPLOŠNI NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR

Maček, Aleksandra, ur. 2006.

PONS Splošni nemško-slovenski slovar.

[Kompaktwörterbuch: Deutsch-slowenisch; na podlagi izvirne izdaje založbe Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart 2003].

Ljubljana: Založba Rokus.

70.000 gesel, besednih zvez in stavčnih primerov rabe

Obseg: 935 str. formata 12 cm x 19,5 cm

ISBN: 961-209-661-9

Cena: 11.898,13 SIT [49,65 EUR]

Slovarji nemške založbe Ernst Klett Verlag für Wissen und Bildung iz Stuttgarta, sicer prepoznavne po zeleni knjižni opremi jezikovne zbirke PONS, so v slovenskih priredbah navzoči na knjižnem trgu v slovenskih izvedenkah od leta 1999, ko je Uredništvo Slovarjev DZS, ki ga je vodil **Branko Madžarevič**, v okviru Založništva literature DZS izdalo kar dva njihova slovarja: *Mali nemško-slovenski slovar / Kleines deutsch-slowenisches Wörterbuch*, sicer prevod in priredba nemško-angleškega slovarja *PONS Harrap's Mini*, kar je opravila **Katja Berden** iz Enajste šole, je izšel z namenom, da bi Založništvo DZS z njim vsaj deloma izkoristilo tržno nišo, ki je nastala v slovarski ponudbi zaradi manjkajočega *Nemško-slovenskega in slovensko-nemškega modernega slovarja* Cankarjeve založbe; *Priročni italijansko-slovenski slovar / Dizionario pratico italiano-sloveno*, sicer prevod in priredba slovarja *PONS Kompaktwörterbuch Italienisch-Deutsch/Italiano-Tedesco*, ki je delo **Barbare Mulej** in njene sodelavke **Mete Celcer**, pa je menda nastal iz bojazni, da projekt velikih slovarjev za italijanščino, za katera je bila založba v dogovoru s prof. Sergijem Šlencem, ne bi bil v doglednem času izpeljan.

Konec leta 2003 je nemška založniška skupina Klett iz Stuttgarta, ki izdaja jezikovni program PONS (beseda v latinščini pomeni most, v slengu nemških učencev in dijakov pa tudi plonklistek), uradno sklenila partnersko sodelovanje s slovensko Založbo Rokus ter s svežim kapitalom omogočila slovenske izdaje nemških jezikovnih učbenikov, priročnikov, slovarjev in drugih Ponsovih jezikovnih pripomočkov, s katerimi se je založniška družba Ernst Klett Sprachen dokaj hitro uveljavila tudi med slovenskimi uporabniki.

V času triletnega sodelovanja in delovanja Založbe Rokus v okviru Skupine Klett smo tako dobili na slovenski trg avdiotečaje za začetnike pri učenju tujih jezikov v zbirki *Korak za korakom*, interaktivne tečaje za samoučenje tujih jezikov v zbirki *Klik za klikom*, različna slovnična gradiva in vadnice za obogatitev besednega zaklada tujih jezikov, preglednice glagolskih spregatev, kompleta *Poslovni stiki* in *Poslovni kompas* za poslovno sporazumevanje ter *Popotni kompas* v osmih jezikih za popotniško rabo. Založba Rokus se je v znak uspešnega partnerstva ob svoji 15-letnici delovanja konec leta 2006 tudi preimenovala v **Založbo Rokus Klett** in ima jezikovni program PONS predstavljen na svoji spletni strani www.pons.si.

PONS Splošni nemško-slovenski slovar, ki je izšel konec oktobra 2006 v nakladi 3000 izvodov, je prvi izmed načrtovanih dvojezičnih slovarjev Založbe Rokus Klett, kjer pripravljajo tudi slovensko-nemški del splošnega slovarja, šolski ter žepni nemški slovar v obeh smereh prevajanja. Nastal je po nemško-španskem geslovníku *PONS Kompaktwörterbuch Spanisch-Deutsch/Deutsch-Spanisch*, saj je bil ta v Ponsovi zbirki slovarjev *Kompaktwörterbücher* nazadnje posodobljen v letih 2005/2006, tako da vključuje najnoveše besede, ki so v moderni nemščini v rabi, ter upošteva ustrezne popravke novega nemškega pravopisa, ki

je začel veljati 1. avgusta 2006. Zapis po novi pravopisni reformi je v slovarju označen z nadpisano kratico ^{RR} (Rechtschreibreform), pohvalno pa je, da slovar navaja tudi stari, tradicionalni zapis z nadpisano oznako ^{ALT}.

PONS Splošni nemško-slovenski slovar je tako po knjižnem formatu enak *Priročnemu italijansko-slovenskemu slovarju*, ki ga je Založništvo literature DZS pred leti izdalo po Ponsovi predlogi, le da ima tokrat značilno zeleno Ponsovo knjižno opremo, obsega pa za dobrih tristo strani več kot *Priročni italijansko-slovenski slovar*. Zaradi preglednosti so nemške iztočnice geselskih člankov oziroma slovarskih sestavkov natisnjene v modri barvi, pomenski razdelki sestavka so razmejeni z arabskimi številkami v sivih krogcih, med geselskimi članki pa so v modrih okvirčkih pojasnjene tudi kulturne in domoznanske zanimivosti in posebnosti dežel, kjer govorijo nemško, saj je upoštevan medkulturni koncept pouka tujih jezikov.

V slovar je vključenih tudi nekaj strani barvnega slikovnega gradiva založbe Ernst Klett Sprachen, ki ga sicer najdemo za lažjo ponazoritev tudi v slovarskih zbirkah *PONS Smile Wörterbücher* in *PONS [eXpress] Wörterbücher*. Na uvodnih in končnih straneh knjižne izdaje so dodane še priloge, kot so kratek pregled nemške slovnice, seznam nepravilnih nemških glagolov, vzorci pisem v nemščini in slovenščini, izbor najpogostejših besednih zvez in govornih iztočnic ter seznam pokrajin vseh treh nemško govorečih dežel in Slovenije.

Prevod in priredbo nemške elektronske predloge za geslovnik *PONS Splošnega nemško-slovenskega slovarja* v urejevalniku XML Spy (www.xml.com) je projektno in uredniško vodila **Aleksandra Maček** z uredniško pomočjo **Petre Finžgar**, k celotnemu delu pa je bilo sicer pritegnjenih še šest avtorskih sodelavcev: **Marjeta Jemec Škoda**, **Ana Malovrh**, **Damjan Perš**, **Urška Rajgel**, **Tanja Volk** in **Mirjana Rajh**. Prevedeno besedilo, ki ga je bilo treba ponekod prilagoditi potrebam slovenskih uporabnikov in glede na katere so bili v slovar uvrščeni primeri rabe iz

Foto: Zmago Jereb / Založba ROKUS Klett

*Urednica PONS
Splošnega nemško-
slovenskega slovarja
Aleksandra Maček
v uredništvu založbe*

nemške predloge, je strokovno pregledalo šest pregledovalcev, lekturo slovenskih prevodnih ustreznice in prevodov pa je opravilo prav tako šest lektorjev, od katerih so tri lektorice sodelovale tudi pri strokovnem pregledu besedila.

Poleg slovničnih (npr. *pl* za Plural), področnih (npr. WIRTSCH za Wirtschaft), regionalnih (npr. A za österreichisch), zvrstnih (npr. *sl* za Slang) in slogovnih kvalifikatorjev (npr. *vulg* za vulgär) so v slovar med pomenskimi dopolnili vključeni tudi indikatorji (npr. *Ergebnis* pri geslu **Folge**) in kolokatorji (npr. *Lektion* pri geslu **durchnehmen**), ki gesla natančneje določajo, nakazujejo pomenske odtenke ali nastopajo kot sopomenke. Kakor kvalifikatorji so tudi slednji navedeni v nemščini ali latinščini, kar je za splošnega slovenskega uporabnika precej moteče, saj ne moremo pričakovati, da bi vsi razumeli nemške okrajšave in kratice, pojasnila ter pomenska dopolnila v nemščini, če že pomena gesla ne razumejo.

Za morebitne nemško govoreče uporabnike, ki bi želeli aktivno uporabljati slovenske prevodne ustreznice, so v slovarju k slovenskim samostalniškim prevodnim ustreznicam dodani tudi spolniki z latinskimi krajšavami *m*, *f* in *n*, s čimer je obnovljen prikaz, ki ga poznamo iz slovarjev Janeza Gradišnika v zapisu *ž*, *m* in *s*. Navedba kvalifikatorjev za spol tako pri geslih kot tudi pri prevodnih ustreznicah povzroča pri uporabnikih nekaj zmede, saj je treba premišljati, za katero besedo oznaka pravzaprav velja. Pri večbesednih slovenskih prevodih je kvalifikator za spol slovenskega samostalnika dodan tik za jedrni samostalnik, se pravi kar med besedno zvezo (npr. pri geslu **Konföderation** zveza *f* držav), kar je še nekoliko bolj moteče. Izkušnje so namreč pokazale, da je nemogoče enako ustreči tistim uporabnikom, ki slovar potrebujejo za razumevanje nemščine, in preostalim, ki bi radi slovar uporabljali za izražanje v ciljnem jeziku, se pravi v slovenščini, tako da se je pri izboru elementov slovanskega sestavka bolj pametno odločiti bodisi za eno ali drugo uporabniško skupino.

Novost, ki je morda še nismo vajeni, predstavljajo tudi oznake za glagolski vid pri slovenskih glagolskih prevodnih ustreznicah, in sicer za dovršnost. Oznake za nedovršne oblike so verjetno zaradi gospodarnosti s prostorom izpuščene. Dovršni glagoli v slovenskem prevodu (npr. *miniti* pri iztočnici **vergehen**) navadno sledijo nedovršnim (npr. *minevati*) in so označeni z oznako *pf*.

Slovar ima pri nesestavljenih iztočnicah dodano tudi izgovarjavo v mednarodni fonetični abecedi, kar je gotovo prednost, s katero se je na slovenskem trgu prvič pojavil že Ponsov *Mali nemško-slovenski slovar* iz zbirke Slovarjev DZS. Vse iztočnice oziroma glave gesel so opremljene tudi z oznakami za besedno vrsto.

V slovničnem zaglavju so pri samostalnikih navedeni spol (pri množinskih tudi število), oblikoslovne končnice za roditeljske ednine (razen pri samostalnikih ženskega spola, ker je ničta končnica izpuščena) in imenovalnik množine. Pri samostalnikih in zaimkih je posebej obravnavana tudi slovenska dvojina, dvojske

oblike pa so označene z oznako *dual* v prevodu (gl. geslo *wir*). Enako so obdelani tudi množinski samostalniki in zaimki, označeni s *pl* (npr. vrata pri geslu *Tür*).

Pri glagolih so z oznako *irr* opremljeni sestavljeni krepki oziroma nepravilni glagoli, nepravilne oblike (za 3. os. ednine, za preteritum in pretekli deležnik) pa so izpisane tudi v zaglavjih nesestavljenih krepkih glagolov. Glagolski slovarski sestavki so razčlenjeni z rimskimi števkami glede na glagolsko prehodnost in brezosebno rabo, torej na neprehodne, prehodne, povratne in neosebne glagole. Natančneje so pojasnjeni tudi nemški glagoli s predlogi (*Präpositionalverben*), kjer sta za prevodnimi ustreznici v oklepaju navedena nemški in slovenski predlog z ustreznima sklonoma.

Morda v zaglavju nemških pridevniških in prislovnih iztočnic pogrešamo oblike za primernik in presežnik, še zlasti ko gre za nepravilno stopnjevanje, saj bi slovenskim uporabnikom zelo koristile.

Pohvalno je, da so primeri zapleteneje jezikovne rabe prikazani v stavkih oziroma povedih ali besednih zvezah. Prenesena raba je označena s kvalifikatorjem *fig.* v slovenskem prevodu z *ekspr.*, čeprav morda ne gre ravno za enakovredni oznaki.

Če glede na izbor besedišča primerjamo oba Ponsova slovarja, se pravi *Mali* in *Splošni nemško-slovenski slovar* za slovenske uporabnike, lahko opazimo, da se oba začenjata in končujeta z istima slovarskima gesloma, da pa je *Mali nemško-slovenski slovar* precej bolj strnjen, saj v slovarskih sestavkih navaja več gesel iz sorodne besedne družine, ki so v *Splošnem nemško-slovenskem slovarju* obdelana kot iztočnice samostojnih in natančneje razdelanih geselskih člankov. Tako npr. besede **Erfolg**, **erfolglos**, **erfolgreich**, **Erfolgerlebnis** in **erfolgsprechend** najdemo v *Malem Ponsovem slovarju* nanizane v istem geselskem članku, v *Splošnem slovarju* pa kot iztočnice samostojnih slovarskih sestavkov, med katerimi so obdelane še iztočnice gesel **erfolgen**, **Erfolglosigkeit**, **Erfolgsaussicht**, **Erfolgsautor(in)**, **Erfolgsbilanz**, **Erfolgsgedenken**, **Erfolgsmensch** in **Erfolgsserezept**. Iztočnic je torej skoraj še enkrat toliko kot v malem slovarju.

PONS Splošni nemško-slovenski slovar navaja tudi severnonemške, južnonemške, avstrijske in švicarske izraze, ki jih v *Malem nemško-slovenskem slovarju* ni (npr. **Göre**, **Bub** in **Bube**) ali pa kot take niso označene (npr. **Semmel**), upošteva veliko novjših izrazov angleškega porekla, ki so se preko računalništva in novih tehnologij udomačili tudi v nemščini (npr. **canceln**, **googlen**, **SMS**, **LED-Anzeige**), ter obravnava tudi veliko zemljepisnih lastnih imen (npr. **Slowenien**) in njihovih izpeljank (npr. **Slowene(-in)** in **slowenisch**), ki so prav tako del splošnega besednega zaklada.

Slovar obsega strokovno izrazje s približno 50 različnih strokovnih področij – od medicine, biologije, računalništva pa vse do humanističnih ved, umetnosti in religije – tako da lahko v njem najdejo prevodne ustreznice in druge podatke tudi zahtevnejši uporabniki.

PONS Splošni nemško-slovenski slovar predstavlja novo obogatitev priročnih virov za razumevanje sodobne nemščine, ki pa žal ne zadostuje tudi za aktivnejšo rabo pri izražanju v tem jeziku. Ko bo slovarju dodan tudi slovensko-nemški del, ki je še v pripravi, bo slovar za slovenske uporabnike gotovo še večja pridobitev. Zaradi nemških pojasnil in tujih kvalifikatorjev je za navadne splošne uporabnike nekoliko enigmatičen, prevajalcem pa nemška pojasnjevalna dopolnila gotovo ne bodo predstavljala ovire.

Zelo zaželeno bi bilo, da bi založba po izidu slovensko-nemškega dela slovarja ponudila slovar tudi na cederomu, kakršen je priložen knjižnemu slovarju *PONS Kompaktwörterbuch Spanisch-Deutsch/Deutsch-Spanisch*, ki je slovenski izdaji rabil za predlogo. S potrošniškega vidika ni zanemarljivo dejstvo, da skupna izdaja špansko-nemškega in nemško-španskega slovarja v zbirki *Kompaktwörterbücher* na 1.800 straneh s priloženim cederomom stane 24,95 EUR, zgolj za nemško-slovenski del pričujočega Ponsovega slovarja, ki obsega 935 strani, pa je treba brez cederoma pri nas odšteti 49,65 EUR. V Sloveniji je torej treba, žal, plačati še enkrat več za več kot pol manj. Da o cenah primerljivih slovarjev drugih slovenskih založb niti ne govorimo!